

11.KALKINMA PLANINDA YAPILMASI ÖNGÖRÜLEN VERGİSEL DÜZENLEMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

1. GİRİŞ

11. Kalkınma planında vergisel anlamda temel olarak, kayıt dışı ile mücadele, vergi tabanının genişletilmesi ve vergilendirilmeyen bazı gelirlerin vergilendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmamızda, öngörülen düzenlemelerle ilgili olarak öncelikle konu ile ilgili genel bilgiler sunulmuş olup, sonrasında kalkınma planı metninde yer alan maddeler belirtilmiştir. Plan metninden sonra ise ilgili madde içeriğinde güncel mevzuat hükümlerine yer verilmiş ve konu ile ilgili güncel veriler paylaşılmıştır.

Ülkemizde, 1963 yılından itibaren başlayarak her 5 yılda bir kalkınma planları açıklanmaktadır. 2013 yılında açıklanan 10. kalkınma planından sonra 11. Kalkınma Planının 2018 yılında açıklanması beklenmekteydi. Fakat 11. Kalkınma Planı, diğerlerinden farklı olarak, bir yıl gecikmeyle 23 Temmuz 2019 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmış bulunmaktadır. Mevcut kalkınma planımızın daha önce hazırlanmış olan kalkınma planlarından en önemli farkı 97 yıllık parlamenter sistemden sonra 9 Temmuz 2018 tarihinde uygulanmaya başlanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nin açıkladığı ilk kalkınma planı olmasıdır.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra Cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomide liberal bir politika izlenmiş ve istenilen başarı elde edilememiştir. Sermayeden yoksun ve girişimci sınıfının olmayışı başarının elde edilememesinde büyük etken olmuştur. Bu sebep neticesinde devletin üretim sistemleri içerisinde bizatihi yer alması ilgili dönem yetkililerince gerekli görülmüştür. 1929 yılında gerçekleşen ve bütün dünyayı etkileyen kriz ülkemizde de devletçi politikaya geçilmesine sebep olmuştur. Bu politikalar doğrultusunda 1933 yılında ilk "SANAYİ PLANI" hazırlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından ilk önce bilimsel olarak kavramların gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Öncelikle kalkınma kavramına bakmak gerekir;

Kalkınma; salt, üretimin ve kişi başına gelirin arttırılması demek olmayıp, az gelişmiş bir toplumda iktisadi ve sosyo-kültürel yapının da değiştirilmesi, yenileştirilmesidir. Kişi başına düşen milli gelirin artması yanında, genel olarak üretim faktörlerinin etkinlik ve miktarlarının değişmesi, sanayi kesiminin milli gelir

ve ihracat içindeki payının artması gibi yapısal değişiklikler, kalkınmanın temel ögesidir. (Han, *İktisadi Kalkınma 1999*)

Bilindiği üzere belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere alınan önlemler bütününe planlama denir. Kalkınma planlaması ise literatürde;

" Uzun dönemli kalkınma politikasının belli kurallara göre düzenlenmesi demektir. En geniş anlamıyla kalkınma planlaması bir ülkede geçerli ekonomik, sosyal ve siyasal değer yargıları ışığında, belirli bir dönemde toplumun ulaşmak istediği sosyo-ekonomik amaçlara ve sayısal olarak belirlenmiş hedeflere en uygun bir biçimde varmak için, kaynakların belirli organlar tarafından yönetilmesi sürecidir diyebiliriz." (Han, *İktisadi Kalkınma 1999*) tanımıyla yer almaktadır.

Kalkınma planlaması, ekonomiyi planlamak gelecekte karşılaşılabilecek sorunları en aza indirmek özel sektör yatırımcılarına güven vermek ekonomiye bir düzen getirmek amacıyla yapılır. Kalkınma için planlamanın sadece zor zamanlarda ve ekonomisi kötü olan ülkelere yapıldığını düşünmek yanlış bir düşünce olur. Dünya üzerinde ekonomisi çok güçlü olan, gelişmiş ülkeler sınıfında bulunan ülkelerde de planlama uygulanmaktadır. Gelişmiş ülkeler Pazar alanlarında istedikleri etkinliğe ulaşamadıklarında ya da istenilen sürelerde bunu başaramadıklarında planlamaya başvurumaktadırlar.

Kalkınma planlaması beş çalışma aşamasından oluşur. Bu aşamalar maddeler halinde şöyle sıralanabilir.

- 1) Durum değerlemesi ya da bilgi toplama
 - 2) Kalkınma Stratejisi ve hedeflerin belirlenmesi
 - 3) Kalkınmanın programlanması
 - 4) Kalkınma planının uygulanması
 - 5) Kalkınma planının değerlendirilmesi ve başarının ölçülmesi
- (V. Özdemir *Türkiye’de Planlı Kalkınma Deneyimleri 2014*)

2.1. Kalkınma Planları

1960 sonrasında iktisat politikalarının yapımı ve uygulanmasına düzen getirmek, politikaları bilimselleştirmek, iktisat politikalarına amaç ve yöntem olarak istikrar kazandırmak için 30 Eylül 1960 tarihinde Başbakanlığa bağlı Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuştur.

Devlet Planlama Teşkilatının kurulduğu tarihten bugüne kadar 10 adet Beş Yıllık Kalkınma Planı uygulamaya konulmuştur. Planların iktisadi felsefeleri ve yaklaşımları kapsamında;

1960 öncesi planlarının Devletçi, kısmî, 1960-1980 planlarının: Karma ekonomi, bütüncül, 1980-2000 planlarının ise Liberal, stratejik olarak nitelendirilebilmesi mümkündür.

1980 öncesinde sanayileşmede "İthalat İkamesi politikaları", 1980 sonrası ise "açık ekonomiye geçiş" yönlendirici olmuştur.

Dönemler itibariyle 5 Yıllık Kalkınma Planları aşağıda belirtildiği gibidir;

- 1963-1967 1. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi
1968-1972 2. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi
1973-1977 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi
1979-1983 4. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi
1985-1989 5. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi
1990-1994 6. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi
1996-2000 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi
2001-2005 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi
2007-2013 9. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi
2014-2018 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi

Yukarıda verilen genel bilgilerden sonra günümüz mevcut verilerine göre;

2.2. 2018 Yılı Vergi Geliri Verileri

2018 döneminde kümülatif "bütçe gelirler" 2017'ye kıyasla yüzde 20,2 artışla 757,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. (2018 bütçesinde öngörülen gelir rakamı 696,8 milyar TL olarak belirlenmiştir.)

Vergi gelirleri yüzde 15,8 artışla 621,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. (2018 bütçesinde 599,4 Milyar TL olarak hesaplanmıştır.) Temel olarak nispi (oransal) vergilere dayanan vergi sistemimizin enflasyon ve kur yükselişleri nedeniyle de bir miktar "nominal" vergi geliri ürettiğini belirtmek yerinde bir tespit olacaktır.

2018'de vergi gelirlerinde en yüksek artış oranı yüzde 48,7 artışla (78,7 milyar TL) Kurumlar Vergisi'nde bulunmaktadır. İkinci sırada yüzde 37 artışla (18,2 milyar TL) BSMV bulunmaktadır. 2018'de tek kalemde en yüksek vergi geliri, 139 milyar TL ile Gelir Vergisi'nden oluşmuş bulunmaktadır. Ancak bu tutarın 129 milyar TL'sinin tevkiyat (kesinti) yoluyla toplanmış olması dikkat çekmektedir. 2018 Aralık sonu itibariyle toplam faal gelir vergisi mükellef sayımızın sadece 1.920.586 kişidir.

2018 vergi gelirlerimizin yüzde 21,6'sı tek başına 133,9 milyar TL ile ÖTV'den kaynaklanmıştır. Dâhilde alınan KDV 2018'de yüzde 1,4 gibi son derece düşük bir artış performansı ile 56,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Dâhilde alınan KDVde, yılbaşında belirlenen 66 milyar TL'lik gelir hedefinin altında kalınmıştır. İthalde alınan KDV, yüzde 22 artış ve 122,1 milyar TL ile 2018'i tamamlamıştır. İthalde alınan KDV'nin yılbaşında belirlenen 107,8 milyar TL'lik hedefin ciddi bir şekilde üstünde olduğu dikkat çekmektedir. 2018'de KDV sayesinde -dâhilde ve ithalde- toplam 178,4 milyar TL vergi geliri elde edildiği görülmektedir.

Özetle, bütçe vergi gelirlerinin yüzde 28,8'i KDV'den oluşmaktadır. Buraya ÖTV'yi de dâhil edersek, vergi gelirlerinin yarısından fazlasının (yüzde 50,4) sadece bu iki vergiden geldiği ortaya çıkmaktadır.

Bir diğer vergi türü olan Damga Vergisi ise 2018'de yüzde 8,7 artışla 16,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak vergi gelirlerimiz içerisinde dolaylı vergilerin oranı istenilenden yüksek düzeyde bulunmaktadır. Tüm bu bilgiler sonucunda 11.Kalkınma Planı ile ilgili olarak planın ana başlıkları altında önce planda yer alan madde sunulmuş olup

daha sonra bu madde ile ilgili güncel mevzuatta yer alan düzenlemeler hakkında bilgi verilmektedir. Planda yer alan madde metni aynen korunarak ifade edilmektedir.

3. 11. KALKINMA PLANININ HEDEF VE POLİTİKALARI

11. Kalkınma Planı, 2019 ile 2023 yılları arasını kapsamaktadır. 11. Kalkınma Planında vergi mevzuatı ile ilgili önümüzdeki 5 yıllık dönemde yapılması planlanan hususlar maddeler halinde belirtilmektedir.

3.1.İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi

181. Ekonominin, enflasyon oluşturmayan, kaliteli büyüme patikasına girmesini destekleyecek şekilde kamu mali disiplini korunacak ve harcama politikası plan hedeflerine azami düzeyde tesir edecek şekilde uygulanacaktır. Bu kapsamda; program bütçe sistemine geçilecek, harcama gözden geçirmeleri yapılacaktır. Vergi adaletini güçlendirici ve vergi tabanını genişletici revizyonlar yapılacak, yerel yönetimlerin öz gelirleri artırılabilecektir. Plan dönemi sonunda GSYH' ya oranla kamu kesimi borçlanma gereğinin yüzde 1,7, genel devlet açığının yüzde 1,8, merkezi yönetim bütçe açığının ise yüzde 2 olarak gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

3.2.Yurtiçi Tasarruflar

224.Öncelikli sektörlerde şirket tasarrufları ve verimli kullanımı ilave vergisel teşviklerle artırılabilecektir.

224.1.Öncelikli sektörlerdeki şirketlerin nakit sermaye artırımları ilave vergisel düzenlemelerle teşvik edilecektir.

Bu maddeyle, öncelikli sektörlerde yer alan şirketlerin öz sermaye ve nakit yapılarının güçlendirilmesiyle ilgili nakit sermaye artırımlarının ilave vergisel teşviklerle özendirilmesi öngörülmektedir.

27/3/2015 tarihli ve 6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 8 inci maddesiyle Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen (1) bendiyle, sermaye şirketlerinin nakit sermaye artırımlarına ilişkin olarak artırılan nakit sermaye tutarı için kurumlar vergisi teşviki sağlanmaktadır.

MADDE 8 –13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“1) Finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç olmak üzere sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından indirimden yararlanan yıl için en son açıklanan

“Bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı” dikkate alınarak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50’si.

Bu indirimden, sermaye artırımına ilişkin kararın veya ilk kuruluş aşamasında ana sözleşmenin tescil edildiği hesap döneminden itibaren başlamak üzere izleyen her bir dönem için ayrı ayrı yararlanır. Sonraki dönemlerde sermaye azaltımı yapılması hâlinde azaltılan sermaye tutarı indirim hesaplamasında dikkate alınmaz.

Bu bent hükümlerine göre hesaplanacak indirim tutarı, nakdi sermayenin ödendiği ay kesri tam ay sayılmak suretiyle hesap döneminin kalan ay süresi kadar hesaplanır. Matrahın yetersiz olması nedeniyle ilgili dönemde indirim konusu yapılamayan tutarlar, sonraki hesap dönemlerine devreder. Bu bentin uygulanmasında sermaye şirketlerine nakit dışındaki varlık devirlerinden kaynaklananlar dâhil olmak üzere, sermaye şirketlerinin birleşme, devir ve bölünme işlemlerine taraf olmalarından veya bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan ya da ortaklar veya bu Kanunun 12 nci maddesi kapsamında ortaklarla ilişkili olan kişilerce kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artırımları, indirim hesaplamasında dikkate alınmaz.

Bu bentte yer alan oranı, şirketlerin aktif büyüklükleri, ortaklarının hukuki niteliği, çalışan personel sayıları ve yıllık net satış hasılatlarına göre veya sermayenin kullanıldığı yatırımdan elde edilen gelirlerin kurumun esas faaliyeti kapsamında olmayan faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşmasına göre ya da sermayenin kullanıldığı yatırımların teşvik belgeli olup olmadığına veyahut makine ve teçhizat veya arsa ve arazi yatırımları için sermayenin kullanıldığı alanlar itibarıyla ya da bölgeler, sektörler ve iş kolları itibarıyla ayrı ayrı sınıra kadar indirmeye veya %100’e kadar artırmaya; halka açık sermaye şirketleri için halka açıklık oranına göre %150’ye kadar farklı uygulamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.”

26.06.2015 tarih ve 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının birinci maddesinin üçüncü fıkrasında indirim uygulamasında dikkate alınmak üzere farklı indirim oranları belirlenmiştir.

1. Gelirlerinin %25 veya fazlası şirket faaliyeti ile orantılı sermaye, organizasyon ve personel istihdamı suretiyle yürütülen ticarî, ziraî veya serbest meslek faaliyeti dışındaki faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşan sermaye şirketleri için indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

2. Aktif toplamının %50 veya daha fazlası bağlı menkul kıymetler, bağlı ortaklıklar ve iştirak paylarından oluşan sermaye şirketleri için indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır

3. Artırılan nakdi sermayenin başka şirketlere sermaye olarak konulan veya kredi olarak kullandırılan kısmına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

4.Arsa ve arazi yatırımı yapan sermaye şirketlerinde arsa ve arazi yatırımına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

5.9/3/2015arihinden Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinin yürürlüğe girdiği 1/7/2015 tarihine kadar olan dönemde, sermaye azaltımına gidilmiş olması halinde, azaltılan sermaye tutarına tekabül eden miktarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

Anılan Bakanlar Kurulu Kararında genel indirim oranı %50 olarak belirlenmiş olup durumlarına göre sermaye şirketleri bu orana 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde belirtilen farklı oranlar eklemek suretiyle indirim uygulamasından yararlanabileceklerdir.

Dolayısıyla aşağıda yer alan şirketlerin nakit sermaye artırımlarının ilave vergisel düzenlemelerle teşvik edilmesi öngörülmektedir.

Kalkınmada Öncelikli Sektörler

- 1- Kimya,
- 2- İlaç ve tıbbi cihaz,
- 3- Elektronik,
- 4- Makine-elektrikli teçhizat,
- 5- Otomotiv
- 6- Raylı sistem araçları olarak belirlenmiştir.

225. Vergi ve makro ihtiyati düzenlemeler yoluyla üretken olmayan yatırımların cazibesi azaltılarak, tasarruflar verimli alanlardaki yatırımlara yönlendirilecektir.

225.1. İkinci ve sonraki konut alımlarında vergileme ve kredi kullanımına ilişkin düzenleme ve uygulamalar gözden geçirilecektir.

Yukarıda yer alan madde metninden anlaşılacağı üzere ikinci ve sonraki konut alımlarına ilişkin vergileme ile ilgili olarak yeni düzenlemelerin yapılması öngörülmektedir. Konu ile ilgili olarak farklı harç oranlarının uygulanmasından bahsedilebilir. İkinci ve sonraki konut alımlarında uygulanacak harçların artırılması ve kredi maliyetlerinin artırılması öngörülebilir.

Burada amaç; verimli alanlardaki yatırımların artırılmasını sağlamaktır. Kişilerin ikamet ettikleri konut haricindeki ikinci ve sonraki konut alımlarında daha yüksek harç oranları belirlemek ve de bunlar için kullanılacak kredi faizlerinin yükseltilmesi suretiyle yatırımların verimli alanlara kayması amaçlanmaktadır.

225.2. İmar değişikliklerinden kaynaklanan değer artışlarının vergilendirilmesine ilişkin mevzuat ve uygulama güçlendirilecektir.

Bu maddede imar değişiklikleri sonucunda meydana gelen kentsel rantların vergilendirilmesi amaçlanmaktadır. Son yıllarda özellikle büyük şehirlerde birçok

bina kentsel dönüşüme girmiş ve yapılan yeni binaların değerlerinde artışlar meydana gelmiştir. Ayrıca yeni arazilerin imara açılması sonucunda da bu arazilerin değerlerinde artışlar meydana gelmiştir. Bu değer artışları vergilendirilmek istenmektedir. Önemli bir husus: bu kaynaklarda değer artışı meydana gelmesine rağmen henüz kazancın oluşmadığı konusu ayrıca dikkate alınmalıdır.

Kentsel rantların verileştirilmesi konusu, yeni Gelir Vergisi Kanun Taslağı'nda da yer almaktadır. Ülkemizde Değer Artış Kazançlarına ilişkin vergi uygulaması, güncel mevzuatta 3 ayrı kanun içinde yer almaktadır. Bunlar;

1- Değer Artış Kazançları: 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 80, mükerrer 80, 81 ve mükerrer 81. maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre gerçek kişilerin bir bedel karşılığı edindikleri gayrimenkullerin iktisap tarihinden başlayarak 5 yıl içinde elden çıkarılmasından doğan kazançlar, değer artış kazancı olarak gelir vergisine tabidir. Ancak, 5 yıllık süre geçtikten sonra elden çıkarılması halinde değer artış kazancı hesaplanmayacaktır.

Mevcut durum bu olmakla beraber; Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarının birleştirilmesiyle ilgili hazırlanan taslakta değer artış kazançlarına uygulanan istisna oranlarında yıllara göre azalan bir oran belirlenmiş olup, tasarıda geçen istisna oranları aşağıda belirtilmiştir:

- İki tam yıldan fazla süreyle elde tutulandan elde edilen gelirlerin %40'ı
 - Üç tam yıldan fazla süreyle elde tutulandan elde edilen gelirlerin %50'si
 - Dört tam yıldan fazla süreyle elde tutulandan elde edilen gelirlerin %60'ı
 - Beş tam yıldan fazla süreyle elde tutulandan elde edilen gelirlerin %75'i
- istisna olarak taslakta yer almaktadır.

Yani mevcut sistemde 5 yıldan uzun süre elde tutulan gayrimenkullerin satışından elde edilen kazançlar vergilendirilmezken, bu kazançların yeni gelir vergisi kanun taslağında %25 oranında vergilendirileceği belirtilmektedir.

2-Düzenleme Ortaklık Payı: 3194 Sayılı İmar Kanunu 18. Maddesinde (Parselasyon planlarının hazırlanması) arsa ve arazi düzenlemesine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Belediyeler, kendi imar sınırları içerisinde bulunan, üzerinde bina olsun veya olmasın arsa ve arazilerin sahipleri veya diğer sahiplerinin izinlerini almaksızın diğer arsa ve araziler ile birleştirilmesine, yeniden parsellere ayrılmasına, bağımsız hisseli veya kat mülkiyetine göre dağıtmaya yetkili kılınmışlardır. Bu yetki, belediye ve mücavir alan dışında kalan yerler için valiliklere bırakılmıştır.

Yapılan bu düzenlemeler nedeniyle meydana gelen değer artışları karşılığında düzenleme ortaklık payı olarak arsa veya arazinin düzenlemeden önceki yüzölçümünün %45'ine kadar belediye veya valilikçe alınabilmektedir. Bu maddeye göre idareye, arazi ve arsa düzenlemesine konu alanda kalan taşınmazların %45'ine kadar olan kısmı düzenleme ortaklık payı olarak karşılıksız alma yetkisi tanınmıştır. Şerefiye gibi değerlendirilebilir çünkü burada kamunun yüklenmiş olduğu maliyet ve işlemler sonucunda kişinin mal varlığında bir artış meydana gelmektedir.

3-Harcamalara Katılım Payı: 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 86-94.Maddeleri arasında harcamalara katılım payı düzenlenmiştir. Buna göre, Belediyeler tarafından yapılmış yol, kanalizasyon ve su tesisleri harcamalarına katılım payı alınmaktadır. Bu harcamalar gayrimenkul değerini artırıcı niteliktedir. Bu paylar, bina ve arsaların vergi değerinin %2'sinden fazla olamaz.

227. Hanehalkı tasarruflarının artırılmasını teminen borçlanarak harcama yerine harcama öncesinde tasarruf etme davranışı desteklenecektir.

227.1. Dayanıklı tüketim malları ile eğitim, tatil gibi harcama kalemleri için bankalarda harcama kalemi grubuna özel birikim hesapları oluşturulacak ve bu birikimler kullanılarak gerçekleştirilen harcamalarda ilgili ürünler için vergisel teşvikler uygulanacaktır.

Bu maddeyle, bireysel tasarruf yoluyla bazı sektörlerin üretmiş olduğu mal ve hizmetlerle ilgili vergisel teşviklerin uygulanması planlanmaktadır. Özellikle yukarıda belirtilen özel birikim hesaplarına daha cazip stopaj oranları uygulanabileceğini düşünmekteyiz.

3.3. Mali Piyasalar

247. Finansal sektörün reel sektörün finansmanındaki etkinliği artırılacak ve reel sektörün sermaye piyasasından ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) gözetimindeki banka dışı finansal kuruluşlardan fon kullanması özendirilecektir.

247.10. Şirketlerin halka açılmasına destek olacak vergisel teşvikler sağlanacaktır

Görev tanımı olarak BDDK; bankaların, yabancı banka temsilciliklerinin ve banka dışı mali kuruluşlar olarak tanımlanan

- Faktoring,
- Finansal kiralama ve finansman şirketlerinin,
- Finansal holding şirketlerinin,
- Ve Varlık yönetim şirketlerinin,

kuruluş ve faaliyet izinlerinin verilmesinden ve bu kuruluşların düzenlenmesi ve denetlenmesinden sorumludur.

Dolayısıyla yukarıdaki madde metninde yer alan ifadeden banka dışı mali kuruluşlar olarak tanımlanan Faktoring, Finansal kiralama ve finansman şirketleri, Finansal holding şirketleri ve varlık yönetim şirketlerinden kullanılacak fonlar özendirilecektir.

Şirketlerin halka açılmasına destek olacak vergisel teşvikler aynı zamanda yeni Gelir Vergisi Kanun tasarısında da yer almaktadır.

3.4. Maliye Politikası

261. Teşvik, destek ve sosyal yardım uygulamaları gözden geçirilerek etkin olmayan uygulamalar kaldırılacak, Plan öncelikleri çerçevesinde yapısal düzenlemeler yapılacaktır.

261.2. Vergisel teşvikler tüm iktisadi ve sosyal etkileriyle birlikte değerlendirilecek, vergi harcaması nitelikli düzenlemeler gözden geçirilerek etkin olmayanlar kademeli olarak kaldırılacaktır.

Yukarıda belirtilen "vergi harcaması nitelikli düzenlemeler gözden geçirilerek..." ifadesi üzerinde ayrıntılı olarak durmak gerekmektedir. Zira mesleğimiz gereği vergi planlaması yapmak ve bu planlamaları ilgili kişilerle paylaşmak önem arz etmektedir. Mevcut durumda kanunlarımızda yer alan istisna ve muafiyetlerin yeniden gözden geçirilmesi suretiyle verimli olmayan bazı madde hükümlerinin yeniden düzenlenmesi, daraltılması ve hatta kaldırılması söz konusu olabilecektir.

Vergi harcamaları; vergi sistemi yoluyla devletin vazgeçtiği gelir olarak tanımlanabilir. Bu harcamalar vergi sisteminde istisna, muafiyet, vergi erteleme, düşük vergi oranı şekillerinde ortaya çıkıp vergi kaybına yol açan uygulamalardır.

Hazine Ve Maliye Bakanlığı Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü'nün 2018 yılında yayımlanan Vergi Harcamaları Raporu'na göre;

2017 yılında gelir, kurumlar, katma değer, özel tüketim, banka ve sigorta muameleleri, motorlu taşıtlar ve özel iletişim vergilerinde toplam 126,6 milyar TL tutarında vergi harcaması yapılmıştır.

Yapılan vergi harcamasının 49,3 milyar TL'si gelir vergisi,
34,8 milyar TL'si katma değer vergisi,
19,6 milyar TL'si kurumlar vergisi,
17,6 milyar TL'si özel tüketim vergisi,
5,4 milyar TL'si ise diğer vergiler kaynaklıdır.

Bu verilerde açıkça görülmektedir ki dolaysız vergilere uygulanan vergi harcamaları, dolaylı vergilere uygulanandan daha fazla olmaktadır.

11.Kalkınma planı hedeflerinde vergi harcamalarında bir kısıtlamaya gidilecekse, bu muhtemelen en yüksek vergi harcaması kalemlerinde yapılacak verimlilik analizi sonucunda tespit edilecektir.

Aşağıdaki tablolarda Vergi Kanunlarımıza göre ayrıntılı olarak tasnif edilen vergi harcamalarına ilişkin veriler bulunmaktadır.

1.GELİR VERGİSİ

GELİR VERGİSİNDE İLK 5 VERGİ HARCAMASI KALEMİ				
(Bin TL)		Açıklama	2017	2017 yılı itibarıyla payı (%)
1	Madde 32	Asgari geçim indirimi	27.919.796	68,58
2	Geçici Madde 67	Bazı menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Geçici 67. madde kapsamında vergilendirilmesi	3.740.000	9,19
3	Madde 22/3	Kar payı istisnası (1)	3.606.000	8,86
4	Madde 86/1-a Zirai Kazanç	Toplama yapılmayan haller - Zirai kazanç	3.593.300	8,83
5	Madde 23/8	Hizmet erbabına ödenen yemek bedelleri istisnası	1.850.000	4,54
TOPLAM			40.709.096	100,00
İlk 5 Kalemin Gelir Vergisine Ait Vergi Harcaması Toplamı İçerisindeki Payı (%)			82,60	

2.KURUMLAR VERGİSİ

KURUMLAR VERGİSİNDE İLK 5 VERGİ HARCAMASI KALEMİ				
(Bin TL)		Açıklama	2017	2017 yılı itibarıyla payı (%)
1	32/A	İndirimli kurumlar vergisi desteği	5.288.500	39,83
2	5/1-d	Portföy işletmeciliği kazancı	3.557.350	26,79
3	5/1-e	Taşınmaz ve iştirak hisseleri ile kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan hakları satış kazancı	2.739.331	20,63
4	5/1-h	Yurt dışı inşaat onarma, montaj ve teknik hizmetlerden sağlanan kazançlar	898.939	6,77
5	4/1-g	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı	794.591	5,98
TOPLAM			13.278.711	100,00
İlk 5 Kalemin Kurumlar Vergisine Ait Vergi Harcaması Toplamı İçerisindeki Payı			67,86	

3.KATMA DEĞER VERGİSİ

KATMA DEĞER VERGİSİNDE İLK 5 VERGİ HARCAMASI KALEMİ				
(Bin TL)		Açıklama	2017	2017 yılı itibarıyla payı (%)
1	13/ı	Tarım ve hayvancılık sektörünün geliştirilmesi ve desteklenmesi	5.882.129	26,79
2	17-4/g	Külçe altın külçe gümüş teslimleri ve sermaye piyasası araçları ile hurda ve atıkların teslimleri	5.874.364	26,76
3	17-4/d	İktisadi işletmelere dahil olmayan taşınmazların kiralınması	3.677.248	16,75
4	13/b	Deniz ve hava taşıma araçlarına yönelik liman ve hava meydanlarındaki hizmetler	3.285.466	14,97
5	13/d	Teşvik belgeli yatırımlarda istisna	3.233.535	14,73
TOPLAM			21.952.742	100,00
İlk 5 Kalemin Katma Değer Vergisine Ait Vergi Harcaması Toplamı İçerisindeki Payı (%)			63,07	

4.ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ

ÖZEL TÜKETİM VERGİSİNDE İLK 5 VERGİ HARCAMASI KALEMİ				
(Bin TL)		Açıklama	2017	2017 yılı itibarıyla payı (%)
1	Madde 12 BKK 2011/1435	Nafta, petrol koku ve petrol bitümeni gibi ürünlere ilişkin ÖTV istisnası (1)	9.012.925	55,48
2	Madde 12 BKK 2002/4482	Havayolu taşımacılığında kullanılan yakıtların ÖTV tutarlarına ilişkin istisna	3.527.938	21,72
3	Madde 7 – 2	Engellilere yönelik araç alım istisnası	2.412.352	14,85
4	Madde 12 BKK 2003/5868	Denizyolu taşımacılığı istisnası	792.088	4,88
5	Madde 7/A	İhraç malı taşıyan araçların kullandığı akaryakıt	500.554	3,08
TOPLAM			16.245.856	100,00
İlk 5 Kalemin Özel Tüketim Vergisine Ait Vergi Harcaması Toplamı İçerisindeki Payı (%)			92,21	

Yine önemli bir analiz yapmamızı sağlayacak şekilde hazırlanmış olan 2017 Yılı Vergi Harcamalarının aynı vergi türünden tahsilatına ilişkin tablo aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 6: 2017 Yılı Vergi Harcamalarının Aynı Vergi Türünden Tahsilata Oranı

KANUN ADI	Vergi Harcaması Tutarı (Milyon TL)	Vergi Tahsilat Tutarı (Milyon TL)	Vergi Harcaması/ Tahsilat (%)
Gelir Vergisi	49.284	112.401	43,8
Kurumlar Vergisi	19.567	52.906	37,0
Katma Değer Vergisi	34.806	155.680	22,4
Özel Tüketim Vergisi	17.619	138.339	12,7
Diğer Kanunlar	5.373	77.292	7,0
GENEL TOPLAM	126.650	536.617	23,6

262.Vergilemede gönüllü uyum, öngörülebilirlik ve şeffaflık artırılacak, vergileme hizmetleri etkinleştirilecektir.

262.1. İhtiyaç duyulan vergi istatistiklerinin belirlenmesi ve karşılanmasına yönelik etkin bir mekanizma kurulacak, daha detaylı ve açıklayıcı vergi istatistikleri düzenli olarak kamuoyuyla paylaşılacaktır.

262.2. Gelir idaresinin kurumsal kapasitesi artırılarak kayıt dışı ekonomiyle mücadele sürdürülecektir.

262.3. Vergi Veri Analiz Merkezi kurulmasına yönelik çalışmalar tamamlanacaktır.

262.4. Mükellef Hizmetleri Merkezinin etkinleştirilmesi, uygulamaya geçirilen İnteraktif Vergi Dairesi projesi ile tüm hizmetlerin elektronik ortamda sunulması ve küçük ölçekli mükelleflerin vergi kayıtlarını elektronik ortamda tutması sağlanacaktır.

262.5. e-Fatura ve e-defter uygulamaları sistemsal olarak geliştirilerek sahte belgeyle daha etkin mücadele edilecektir.

262.6. Mükellef hakları yasal altyapıya kavuşturulacaktır.

Bütün bu hedeflerle kayıt dışı mücadele, vergilemede gönüllü uyum, şeffaflık ve vergileme hizmetlerinin etkinleştirilmesi planlanmaktadır.

263.Vergi adaletinin güçlendirilmesi, vergi tabanının genişletilmesi ve vergi hasılasının artırılmasını sağlayacak şekilde vergi sisteminde revizyonlar yapılacaktır.

263.1. Gelir ve kurumlar vergilerini tek bir kanunda birleştiren, vergi tabanını genişleten, vergiye uyumu kolaylaştıran, öngörülebilirliği artıran, yatırım ve üretimi destekleyen Gelir Vergisi Kanununun yasalaşması sağlanacaktır.

Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan "Gelir Vergisi Kanunu Tasarısı Taslağı" gerekçesi ile birlikte 27.05.2013 tarihinde Başbakanlığa sunulmuştur. Başbakanlık ise Gelir Vergisi Kanunu Tasarısını 12.06.2013 tarihinde T.B.M.M Başkanlığına göndermiş bulunmaktadır. Ancak gelinen noktada henüz yasalaşmamıştır. Bu madde metni ile gelir ve kurumlar vergisinin tek kanunda birleştirilmesi amacının devam ettiği anlaşılmaktadır.

263.2. Ödeme gücüne göre artan oranda vergilendirmeye yönelik mekanizmalar artırılacaktır.

Burada Gelir Vergisi Kanununun 103. Maddesinde yer alan vergi tarifesinin revize edilmesi / yeni oranlar eklenmesi suretiyle, Anayasamızın 73.maddesinde yer alan "...mali gücüne göre..." hükmüne uyulmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

263.3. Vergiye uyum maliyetlerini azaltan, mükellef haklarına ilişkin kapsamlı düzenlemeler barındıran, uyuşmazlıkların kısa sürede çözülmesini sağlayan ve vergi cezalarının gönüllü uyumu artıracak şekilde caydırıcı bir yapıya kavuşturulduğu yeni bir Vergi Usul Kanunu çıkarılacaktır.

Vergi Usul Kanunu'nun güncellenmesiyle ilgili de bir taslak çalışma bulunmaktadır. Söz konusu çalışma, Maliye Bakanlığı tarafından, 2015 yılında kamuoyunun gündemine sunulmuş ve tıpkı Gelir Vergisi Kanun Tasarısı gibi henüz yasalaşmamıştır.

Yeni Vergi Usul Kanun Tasarısı ile ilgili olarak Sayın Dr. Ahmet Kavak'ın odamız adına incelediği ve 2016 yılında odamızın web sayfasında dosyalar bölümünde yer aldığı bir çalışma mevcuttur.

Bu çalışmadan bir bölüme Sayın Dr.Ahmet Kavak'ın cümleleriyle aşağıda yer vermiş bulunmaktayız.

"...Bu tasarıda 54 Madde kapsamında 62 farklı yetkinin Maliye Bakanlığına, 21 Madde kapsamında 26 farklı yetkinin Gelir İdaresi Başkanlığına ve 11 Madde kapsamında da Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir. Verilen bu yetkilerin her biri üzerinde ve özellikle olarak Bakanlar Kuruluna usule ilişkin düzenleme yapma yetkisinin verilmesinin gerekli olup olmadığının yanı sıra Anayasamızın 73 üncü maddesi hükmü dikkate alınarak bu yetkilerin tartışılmasında yarar olacağını kanaatindeyim."

Yukarıdaki görüşe bizimde katıldığımızı belirtmek isteriz.

263.4. Kapsam, matrah ve vergi oranlarının yeniden düzenlenmesi suretiyle doğrudan vergilerin vergi gelirleri içindeki payında artış sağlanacaktır.

Dolaysız Vergiler olan Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi ve Emlak Vergisi'nde, verginin kapsamının genişletilmesi, vergi istisna ve muafiyetlerinin azaltılması ve vergi oranlarının artırılması ile ilgili düzenlemeler öngörülmüştür. 2018 verilerine göre Toplam vergi gelirlerimiz içerisinde dolaylı vergilerin payı yaklaşık % 63 olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerçekleşmesi beklenen hedefle, dolaysız vergilerin toplam vergi gelirlerinin içindeki payı artırılarak, dolaylı vergilerin payının düşürülmesi yer alıyor.

263.5. Maktu vergiler fiyatlar genel seviyesindeki değişime bağlı olarak artırılacaktır.

Damga vergisinde yer alan 1 sayılı listede;

- 1-) Belli parayı ihtiva etmeyen kâğıtlar kısmında düzenleme yapılabilir,
- 2-) Ticari işlemlerde kullanılan kâğıtlar kısmında düzenleme yapılabilir,
- 3-) Beyannameler üzerinden alınan damga vergileri üzerinde düzenleme yapılabilir.

Yine ÖTV kanununa ekli listelerde yer alan miktar üzerinden alınan maktu vergiler artırılabilir.

263.6. Lüks ve ithal yoğunluğu yüksek ürünlerden ÖTV'ye tabi olmayanlar gözden geçirilerek vergi düzenlemesi yapılacaktır.

263.7. Gayrimenkul sahipliği üzerinden alınan vergiler diğer tasarruf araçlarının vergilendirilmesi dikkate alınmak suretiyle yeniden değerlendirilecektir.

Bilindiği gibi gayrimenkul alımları; döviz, hisse senedi, tahvil ve faiz gibi bir yatırım aracı olarak düşünülmektedir. Bu maddeden anlaşıldığı üzere, gayrimenkul getirileri için de diğer yatırım araçlarının vergilendirilmesi baz alınarak yeni bir vergisel düzenlemenin yapılması öngörülmektedir.

264. Yerel yönetimlerin mali yapılarını güçlendirmek amacıyla öz gelirleri artırılabacaktır.

264.1. Belediye Gelirleri Kanunu yeniden düzenlenecektir.

Öz gelirler, kanunların çizdiği sınırlar çerçevesinde, yerel yönetimlerin kontrol yetkisine sahip olduğu gelir kaynaklarıdır. Bu öz gelirler;

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre alınan Emlak Vergileri ve 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre alınan Vergi ve Harçlardan oluşmaktadır.

Vergiler, harçlar, harcamalara katılma payları, fiyat (ücret gelirleri), taşınmaz mal gelirleri yerel yönetimlerin en önemli öz gelir kaynaklarıdır. Ceza gelirleri, faiz gelirleri, özel kişi ve kuruluşlar tarafından yapılan yardımlar da yerel yönetimlerin diğer öz gelir kaynakları arasında sayılabilir.

Bunlardan özellikle emlak vergisinde yeni düzenlemeler görebiliriz.

264.2. Gayrimenkullerin vergilendirilmesinde esas alınan alım satım değerinin belirlenmesi ve beyanına ilişkin yeni bir sistem devreye sokulmak suretiyle vergide adalet pekiştirilecek ve vergileme etkinleştirilecektir. Bu çerçevede ilgili bakanlıklar sistemin tasarımı ve uygulamasına ilişkin düzenlemeler ile gerekli altyapıyı birlikte oluşturacaklardır.

Bilindiği gibi gayrimenkullerin satış bedelleri tapuda gerçek değerlerinin altında gösterilebilmektedir. Bunun sonucunda önemli vergi kayıpları meydana gelmektedir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 2019/1 sayılı Genelgesi ile 04.03.2019 tarihinden itibaren yabancı kişilerin taraf oldukları tüm gayrimenkul satış

işlemlerinde “Değerleme Raporu” zorunlu hale getirilmiştir. 11. Kalkınma Planında bu uygulamanın Türk Vatandaşları için de getirilmesi beklenmektedir.

3.5. Sanayi Politikaları

305. Başta öncelikli sektörler olmak üzere imalat sanayiine yönelik alternatif finansman yöntemleri geliştirilecektir.

305.2. Öncelikli sektör yatırımlarının finansmanında katılım bankalarınca sunulan ortaklık yöntemlerinden emek-sermaye ortaklığı (mudarebe), kar-zarar ortaklığı (müşareke), ortak yatırımlar (girişim sermayesi), mülkiyet ortaklığı ve zirai ortaklıklar yöntemlerinin kullanılması halinde katılım bankalarına vergisel destek sağlanacaktır.

316. İş ve yatırım ortamını etkileyen bürokratik süreçler basitleştirilecek, mevzuat düzenlemelerinin etkinliği ve öngörülebilirliği artırılacak ve yatırım süreçlerini etkileyen maliyetler azaltılacaktır.

316.5. Dâhilde İşleme Rejimi, Hariçte İşleme Rejimi, Vergi Resim Harç İstisnası Belgesi ve Belgesiz İhracat Kredileri ile devlet yardımları uygulamalarına ilişkin tüm süreçlerin otomasyona geçirilmesi sağlanacaktır.

Tüm yukarıda sayılan işlemlerin tek bir noktadan takip edilebilmesi ve zaman tasarrufu ve uygulama kolaylığı açısından verimli bir altyapı sistemi uygulanacaktır.

320. Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı kapsamında öncelikli sektörlerdeki yatırımlar Ar-Ge, tasarım, yatırım, üretim, pazarlama ve ihracat süreçlerinin tamamını içerecek şekilde ürün odaklı olarak desteklenecektir.

320.2. Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı uçtan uca bir destek mekanizması şeklinde hayata geçirilecektir. Program kapsamında, Ar-Ge ve yatırım destekleri ile vergi teşvikleri tek pencere üzerinden sağlanacaktır. Yatırımların sürdürülebilir yüksek katma değer üretmesini temin etmek amacıyla, işletme dönemine dair finansman paketleri, ihracat destekleri gibi tamamlayıcı unsurlar da Program kapsamına dâhil edilecektir.

3.6. Fikri Mülkiyet Hakları

458. Sınai mülkiyet portföyünün ticari değere dönüştürülmesi desteklenecek ve telif yoğun endüstrilere yönelik özel programlar geliştirilecektir.

458.2. Fikri mülkiyet haklarının ticarileştirilmesine yönelik vergisel teşvikler gözden geçirilecektir.

Fikri mülkiyetin ticarileştirilmesi, kısaca kişinin fikirlerinden kazanç sağlanması olarak tanımlanabilir. Konuyla ilgili güncel mevzuatta;

- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri’nde Kurumlar Vergisi İstisnası,
- Gayri Maddi Haklara Yönelik Vergisel Teşvikler,

-Sınai Mülkiyet Haklarına Yönelik Vergisel Teşvikler,
-Teknolojik Ürünlere Yönelik Yatırım Destek Programları oluşturulmuştur.
Mevcut programlar gözden geçirilerek iyileştirmelerin sağlanacağı
öngörülmektedir.

3.7. Sivil Toplum

777. STK'ların sürdürülebilirliklerine katkı sağlayacak, idari ve mali alanlarda düzenlemeler gerçekleştirilecektir.

777.1. Gerçek ve tüzel kişilerin STK'lara yapacağı desteklere yönelik vergisel düzenlemeler sosyal ve ekonomik faydayı artıracak şekilde yeniden değerlendirilecektir.

Sivil toplum kuruluşları için yapılan bağışlarda bir vergisel indirim olabilmesinin koşulu; kamu yararına çalışan dernek veya vergi muafiyetine sahip vakıf statüsüne sahip olunmasıdır. Gerçek kişilerin Vergi Muafiyeti ve Kamu Yararı Statüsü olan vakıf ve derneklere yaptıkları bağışlarda vergi indirimleri, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun Diğer İndirimler Başlığı altında 89. Maddesinde düzenlenmiştir.

Tüzel kişilerin Vergi Muafiyeti ve Kamu Yararı Statülerine sahip vakıf ve derneklere yaptığı bağış ve yardımlarda indirimler ise Kurumlar Vergisi Kanununun Diğer İndirimler Başlığı altında 10. Maddesinde düzenlenmiştir.

Bağış ve yardımların gider olarak indirilebilecek tutarı, bu bağış ve yardımların amaçları ile bağış ve yardım yapılan kuruluşa bağlı olarak o yıl gelirinin %5'i ile (kalkınmada öncelikli bölgeler için %10'dur) sınırlı olabilir veya tamamı gider olarak indirilebilir.

11.Kalkınma planında bu oranlar revize edilebileceği gibi, indirim uygulaması için gerekli şartların da gözden geçirilmesinin hedeflenmiş olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

11.Kalkınma Planı'nda; ödeme gücüne göre vergilendirme, vergi tabanının genişletilmesi, kayıt dışı ile mücadele, vergilendirilmeyen gelirlerin vergilendirilmesi, merkezi ve yerel yönetimlerin vergi gelirlerinin artırılması ile ilgili düzenlemeler ağırlıklı olarak yer almaktadır.

Peki, planın uygulanabilmesi veya "yerinde" uygulanabilmesi için neler gereklidir?

Planda, yeni vergilerin düzenlenebileceği ve/veya mevcut vergi oranlarının yeniden düzenlenebileceği öngörülmekle birlikte, nasıl bir güncelleme yapılacağı henüz netlik kazanmamıştır.

Aynı şekilde devletin teşviklerle bazı sektörleri destekleyeceği ifadeleri yer almaktadır. Elbette ki bu teşviklerin hangi koşullarda ve ne şekilde verileceği yapılacak kanuni düzenlemeler neticesinde belirlenecektir. Fakat bu düzenlemelerin

adil, eşitlikçi, sade, açık, anlaşılır ve net olması gerekmektedir. Ayrıca öncelikli sektörler arasında tarım sektörü de eklenmelidir.

Plandaki ana hedeflerden biri de “ödeme gücüne göre vergilendirme” konusudur ki bu konu bizce de çok önemlidir. Planda ödeme gücüne göre artan oranda vergilendirmeye yönelik mekanizmaların artırılacağı düzenlemesi yer almaktadır. Burada ilk akla gelen Gelir Vergisi Kanununun 103. Maddesindeki tarifedir. Bu tarife üzerinde yeni dönemde yapılacak düzenlemeler olabileceği açıktır. Peki, hangi yeni düzenleme yapılmalıdır ki; Anayasanın 73.maddesinde yer alan “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.” hükmüyle uyumlu olsun.

Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarının birleştirilmesiyle ilgili hazırlanan Yeni Gelir Vergisi Kanun taslağı da temelde anayasanın 73.maddesinin lafzına ve ruhuna uygun olmalı, “mali güç” ilkesi her koşulda korunmalıdır.

Vergilendirmede adaletin sağlanması bakımından vergi sistemi içinde dolaylı ve dolaysız vergiler arasında makul bir denge kurulması gerekmektedir. Dolaysız vergiler mali güce göre alınırken dolaylı vergiler herkesten eşit oran veya miktarda alınmaktadır. Genel olarak sağlıklı bir vergi sisteminin olmadığı, kayıt dışılığın yüksek olduğu ülkelerde dolaylı vergilerin, toplam vergi gelirlerindeki payı yüksektir. Ülkemizde de dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı oldukça yüksek sayılabilecek bir seviyede bulunmaktadır. (Yaklaşık %60-%70.) Bu durum ise vergi sistemimizin adaletli olup olmadığı konusunda tartışmalara neden olmaktadır. “Mali güç” ilkesine aykırılığı nedeniyle gelir dağılımında adaletsizliği pekiştiren dolaylı vergilerin ağırlığı azaltılmalıdır.

Öncelikli ve önemli olarak vergi tabanının genişletilmesi sağlanmalı, kayıt dışılık ile etkin bir şekilde mücadele edilmelidir. Denetleme kuruluşlarının tam bir bağımsızlık içinde denetimlerini titizlikle yapmaları gerekmektedir. Vergi sistemi içindeki muafiyet, istisna ve indirimler adil, eşit yaklaşımlar içerisinde düzenlenmiş olmalı, ekonomi politikalarını destekleyici ve özendirici önlemler alınmalıdır.

Her alanda olduğu gibi “Hukukun Üstünlüğü” ilkesi, bu planın uygulanmasında da ilk sırada tutulmalıdır. Planın vergisel alandaki düzenlemelerinde, ilgili meslek odaları ve meslek mensuplarına mutlak olarak görev verilmeli, meslek mensupları mesleki bilgi ve tecrübelerini kamu otoriteleriyle paylaşmalıdır.